EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 29.6.2006
KOM(2006) 349 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Bendrijos Lisabonos programos įgyvendinimas:

MVĮ augimo finansavimas – Europos pridėtinės vertės suteikimas

{SEK(2006) 841}
{SEK(2006) 842}
{SEK(2006) 856}

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Bendrijos Lisabonos programos įgyvendinimas:

MVĮ augimo finansavimas – Europos pridėtinės vertės suteikimas

TURINYS

1. Skatinti Lisabonos procesą 3
2. Palankesnė aplinka rizikos kapitalo investicijoms 4
3. Daugiau MVĮ skolų finansavimo 7
4. ES indėlis į MVĮ finansavimą 8
5. Geresnis valdymas nacionaliniu lygiu 9
6. Išvados 11

1. SKATINTI LISABONOS PROCESĄ

Partnerystė ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui yra pagrindinė Europos Komisijos politikos kryptis. Jos sėkmė priklauso nuo Europos mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ) gebėjimo pasinaudoti turimu potencialu, nes šios įmonės vaidina pagrindinį vaidmenį skatinant verslumą, konkurenciją ir naujoves, kurios lemia tvarų augimą ir vystymąsi. Be to, 2006 m. pavasario Europos Vadovų Tarybos išvadose pabrėžiama, kad visiškai integruota finansų rinka ir pakankamos galimybės naudotis finansavimu yra labai svarbūs mažųjų ir vidutinių įmonių augimui. Lisabonos procesu suteikiamas pagrindas gerinti finansavimą vykdant reformas nacionaliniu ir ES lygiu.

Šis patobulinimas reikalingas nepaisant to, kad daugelyje valstybių narių MVĮ finansuoti jau sudaryta aukščiausio lygio aplinka. Neseniai paskelbtame geriausiai finansavimu pasinaudojančių pasaulio šalių dvidešimtuke pusę šalių sudaro valstybės narės[1]. Todėl vienas pagrindinių tikslų yra skleisti gerą praktiką visoje ES.

Europos MVĮ įvairovė yra privalumas gerinant naudojimąsi finansavimu. Jos skiriasi savo kultūra ir naujovių diegimo būdais. Vienos kuria pažangias technologijas, o kitos palaipsniui atnaujina procesus ir produktus arba kuria naujas rinkodaros strategijas. Nors yra įmonių, kurios visai nekuria naujovių, jų indėlis į visuomenę vis tiek yra reikalingas. Ši įvairovė lemia skirtingus atskirų MVĮ finansavimo poreikius. Ji taip pat suteikia galimybę valstybėms narėms tobulėti vienoms iš kitų mokantis geros praktikos ir taip sudarant palankesnes sąlygas pasinaudoti rizikos kapitalu ir skolų finansavimu.

Europa turi siekti, kad didelį augimo potencialą turinčios MVĮ galėtų pasinaudoti rizikos kapitalu. Europos rizikos kapitalo investicijos ankstyvojo etapo įmonėse 2001 m. siekė 4,2 mlrd. eurų, o „sprogus technologijų burbului“, staigiai mažėjo ir nusistovėjo ties 2 mlrd. eurų riba. Investicijų į bendrovių plėtros etapą apimties didėjimas nuo 2004 m. teikė tam tikrų vilčių, tačiau Europos biržos dideliam sėkmingai dirbusių bendrovių, kurių augimas yra labai svarbus ES, skaičiui suteikė nepakankamą pagalbą pereiti į kitą etapą.

Neseniai atlikto tyrimo[2] rezultatai rodo, kad 14% iš 23 mln. Europos Sąjungoje įregistruotų įmonių reikia geresnių sąlygų pasinaudoti skolų finansavimu, nes jos susiduria su sunkumais norėdamos gauti paskolą ar mažąją paskolą naujam projektui įgyvendinti.

Kalbant apie paklausą, daugeliui verslininkų reikia patarimų dėl alternatyviųjų finansavimo būdų privalumų bei trūkumų ir, kaip geriausiai pristatyti investicijų projektus galimiems finansuotojams. Pasirengimo investuoti programos taip pat turi būti grindžiamos geriausia Europos praktika.

Apskritai Europa privalo siekti požiūrio, skatinančio verslininkus ir finansuotojus prisiimti daugiau rizikos ir ja dalintis.

Šią problemą išspręsti yra labai svarbu, nes MVĮ yra pagrindinis naujovių ir darbo vietų kūrimo šaltinis, jos yra Europos ekonomikos augimo variklis, skatinantis struktūrinius pokyčius bei didesnę gerovę visoje Europoje.

---

[1] Best Markets for Entrepreneurial Finance, Milken Institute, 2005 Capital Access Index, October 2005

[2] Apklausa *Flash Eurobarometer* 147, 2005 m. rugsėjis.

Papildant komunikatą dėl šiuolaikiškos MVĮ politikos, šiame komunikate išdėstoma, kaip galima finansuoti pažangias MVĮ. Jis grindžiamas Komisijos darbu, kuriuo siekiama tobulinti bendrą rinką ir skatinti investicijas į mokslinius tyrimus bei jų pardavimą, ir ankstesniaisiais komunikatais dėl MVĮ naudojimosi finansavimu.

2. PALANKESNĖ APLINKA RIZIKOS KAPITALO INVESTICIJOMS

Europos konkurencingumo ateitis priklauso nuo integruotos, atviros ir konkurencingos finansų rinkos, kuri taip pat apima rizikos kapitalą *(risk capital)*, ypač tą rizikos kapitalo rinkos dalį, kuri dažniausiai vadinama rizikos kapitalu *(venture capital)*[3], investuojamu į labai rizikingas įmones.

Kai pradinės lėšos jau yra išnaudotos, bendroves norintiems plėsti verslininkams reikia išorės finansavimo. Žinių ir patirties turintys privatūs investuotojai yra labai svarbūs bendrovei pradedant veiklą, tačiau verslo angelų ir kitų pradinių investuotojų Europoje nuolat labai trūksta. Verslo angelų investicijos Europoje sudaro mažiau nei 10% verslo angelų investicijų JAV.

Sprendimas dėl pradinių investicijų dažniausiai grindžiamas subjektyviu verslininko perspektyvų vertinimu. Sukaupta patirtis yra labai svarbi, kad būtų galima daryti tokius vertinimus, todėl asmenys, turintys sėkmingos patirties kaip verslininkai, dažnai geriausiai gali vertinti ir finansuoti naujas galimybes. Juos reiktų skatinti tapti investuotojais – verslo angelais. Europoje yra per mažai verslo angelų ir privačių rizikos kapitalo fondų, kurie taip pat investuotų į pradinį bendrovės kūrimo etapą.

Pradinio kapitalo investuotojų trūkumą iš dalies lemia maža investicijų grąža, todėl tokios investicijos tampa nepatrauklios. Visų rizikos kapitalo investicijų grąža per dešimties metų laikotarpį Europoje buvo 6,3 %, o JAV – 26 %[4]. Aišku, kad toks žemas grąžos dydis negali pritraukti Europai reikalingų didelių privataus kapitalo investicijų. Jei nepavyksta gauti pradinių ir steigimosi investicijų, įmonės negali pasiekti tokio dydžio, kad galėtų pritraukti plėtros kapitalą. Produkto ir darbo rinkos nelankstumas mažina grąžą, o spraga finansavimo grandinėje trukdo daugeliui pradedančiųjų bendrovių pasiekti augimo potencialą.

Privačių finansavimo šaltinių trūkumą pradiniu bei steigimosi etapais iš dalies kompensuoja valstybiniai investuotojai ir bendradarbiaujantys valstybiniai bei privatūs investuotojai. Šiuo tikslu taip pat buvo naudojamos ES programų finansinės priemonės, o naujosios valstybės pagalbos taisyklės padės nukreipti valstybės pagalbą rinkos spragoms užpildyti. Tačiau veiksmingi valstybiniai investuotojai turi bendradarbiauti su privačiais investuotojais, o privačių investuotojų trūkumas daugeliui besisteigiančių bendrovių trukdo įgyti augimo potencialą.

Valstybės narės raginamos skatinti į bendroves norinčius investuoti privačius investuotojus taip pat naudojant valstybinius fondus bendroms investicijoms su verslo angelais. Komisija

---

[3] Rizikos kapitalo rinkos apima neformalius investuotojus (verslo angelai), rizikos kapitalo fondus ir augimo bir˛as. Išsamų žodynėlį galima rasti II priede.

[4] 2004 m. pabaigos duomenys. Nors šie skaičiai gauti taikant skirtingas metodikas ir duomenis, tačiau tai nedaro įtakos išvadoms dėl mažos investicijų Europoje grąžos. altiniai: „Venture Capital Returns Held Steady At Year-End 2004“, NVCA 2005 04 11 ir „Pan-European survey of performance“, EVCA 2005 10 27.

nustatys ir skleis gerą praktiką, kuria remiantis bus galima gerinti verslo angelų investavimo sąlygas.

Patrigubinti ankstyvojo etapo investicijas naudojantis rizikos kapitalo fondais

Ankstyvojo etapo finansavimo trūkumas varžo MVĮ augimą ES. Jungtinių Amerikos Valstijų ankstyvojo etapo rizikos kapitalo investicijos sudaro apie 0,04 % BVP. Šį lygį 2004 m. jau pasiekė arba viršijo Švedija, Danija ir Jungtinė Karalystė[5]. Kad likusioji ES dalis pasiektų tokį lygį, reikia, jog ES gebėtų investuoti apie 6 mlrd. eurų per metus. Tam reikėtų patrigubinti dabartinį investicijų lygį. Praeityje toks lygis jau buvo pasiektas, tačiau reikia, kad šis lygis išliktų tvarus. Galbūt šios investicijos yra raktas į Europos ateitį.

Komunikate apibrėžtos reformos, pvz., kliūčių tarpvalstybinėms investicijoms šalinimas ir finansavimo šaltinių veiksmingas naudojimas, galėtų padėti pasiekti šį tikslą.

Palyginimo su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis rezultatai rodo, kad dar daug ką reikia tobulinti, visų pirma – technologijas. JAV bendros rizikos kapitalo investicijos į technologijas yra keturis kartus didesnės nei Europoje. Be to, vidutinės investicijos Europoje siekia 0,9 mln. eurų, o JAV – 6,1 mln. eurų, todėl ribojamas augimo potencialas[6]. Kad padidintų konkurencingumą pasaulio mastu, Europa turi žymiai didinti rizikos kapitalo investicijas ir investicijų mastą.

Atrodo, kad Europoje rizikos kapitalas investuojamas į projektus anksčiau ir mažesnėmis sumomis nei JAV, tačiau, kaip jau minėta pirmiau, tai duoda mažesnę grąžą[7]. Tuo iš dalies galima paaiškinti faktą, kad Europos rizikos kapitalo valdytojai dažniau nei jų kolegos JAV finansuoja projektus dar prieš tai, kai jie yra pasirengę atlaikyti prekybinės aplinkos spaudimą, kuris atsiranda juos vykdant. Tai gali būti susiję su labai ankstyvo etapo investicijoms tinkamų šaltinių trūkumu.

Kitas problemas lemia rinkos susiskaidymas. Todėl dauguma fondų negali tapti pakankamai specializuotais, o jų valdytojai negali įgyti su konkrečiu sektoriumi susijusios patirties, reikalingos sėkmingoms investicijoms. Taigi, rizikos kapitalo rinka yra ne tokia veiksminga nei JAV. Tačiau skirtumas tarp didžiausios ir mažiausios Europos rizikos kapitalo fondų gaunas grąžos yra didžiulis. Pažangiausi fondai gali nuolat užtikrinti tinkamą grąžą ir pritraukti privačiuosius investuotojus.

Europa taip pat nėra linkusi rizikuoti ir jai trūksta augimu grįstos kultūros. Bendrovės ir fondai nepakankamai agresyviai siekia augimo.

Bendroje rinkoje profesionalūs rizikos kapitalo valdytojai turėtų galėti didinti kapitalą ir investuoti užsienyje nenukentėdami nuo nepalankaus mokesčių režimo ir nuo per didelės biurokratijos. To Europoje dar nėra.

Bet kokio sėkmingo rizikos kapitalo investicijos pagrindinis aspektas yra pasitraukimo strategija – momentas, kai rizikos kapitalo investuotojas gali atsiimti savo investicijas ir perkelti jas į kitus projektus. Deja, kol kas Europos rinka šioje srityje taip pat silpna. Reikia

---

5 „Annual Survey of Pan-European Private Equity & Venture Capital Activity“ 2004 m.

6 ˇr. „Money for Growth: The European Technology Investment Report 2005“, PriceWaterhouseCoopers.

7 „Profitability of venture capital investment in Europe and the United States“, European Economy series of Economic Papers, no 245.

sudaryti sąlygas, kad visoje ES būtų galima lengviau pasinaudoti augimo biržomis, kad bendrovės galėtų lengvai pateikti paraišką dėl jų akcijų kotiravimo, ir kad kvalifikuoti visos Europos investuotojai galėtų lengvai įsigyti akcijų. Toks paprastesnis naudojimasis finansavimu per biržas gali suteikti galimybių įmonėms pradėti pardavinėti savo akcijas siekiant padidinti pradinį kapitalą konkurencingomis sąlygomis. Pradinis viešas akcijų platinimas savaime parodo kelią rizikos kapitalo investuotojams ir suteikia galimybę įvertinti įmonės akcija prieš jas parduodant kitoms bendrovėms. Nors pradinis viešas akcijų platinimas Europoje neseniai išaugo, jis dar labiau išaugtų, jei egzistuotų tikra nuosavų fondų kultūra. Europos akcijų biržos yra nustačiusios alternatyvias kotiravimo galimybes, suteikiančios galimybę augančioms bendrovėms didinti kapitalą. Tačiau tai atneštų didelės naudos visiems rinkos dalyviams, jei šios biržos *galėtų toliau vystytis vykdydamos veiklą užsienyje, užtikrindamos likvidumą ir teikdamos pakankamai konsultacinių paslaugų*.

Kol nebus likvidžios rizikos kapitalo pasitraukimo rinkos ir pakankamo kiekio atitinkamų konsultacinių paslaugų, rizikos kapitalo fondai nuolat patirs sunkumų. Jų silpnumas stabdo MVĮ, kurių vaidmuo labai svarbus, augimą. Todėl Komisija, valstybės narės ir biržos turėtų dirbti kartu ir sudaryti palankesnes sąlygas vykdyti tarpvalstybines finansines operacijas, šalinti kliūtis naudotis konkurencingomis tarpuskaitos ir atsiskaitymo sistemomis bei taikyti vienodas prekybos taisykles. Priešingu atveju prognozuojama grąža sumažės, o augimo galimybėms iškils pavojus. Daug žadančios mažosios bendrovės praleis galimybę išaugti į vidutines ir dideles bendroves, todėl sumažės Europos ekonomikos dinamiškumas.

Siekdamos Lisabonos strategijos tikslų, Komisija ir valstybės narės turi dirbti su kitomis suinteresuotomis šalimis, kad pakeistų rizikos kapitalo investicijų įvaizdį Europoje. 2005 m. Londone vykusiame susitikime rizikos kapitalo klausimais buvo nustatytos šios pagrindinės veiklos sritys:

- reikia skatinti verslo angelų investicijas;
- rizikos kapitalo fondai turi plėstis ir tapti profesionalesniais, jie turi glaudžiai bendradarbiauti su naujovių šaltiniais;
- Europa turi įveikti rizikos kapitalo rinkos susiskaidymą;
- Europai reikia likvidžių į augimą orientuotų akcijų rinkų;
- verslininkai turi labiau siekti augimo ir būti pasirengę investuoti;
- vyriausybės politinėmis priemonėmis turi atlyginti už sėkmę.

ES turi sukurti aplinką, kuri, nepaisant pramonės cikliškumo, padėtų pasiekti tvarų rizikos kapitalo investicijų lygio augimą. Tam reikia palankios įstatyminės aplinkos visai finansavimo grandinei nuo rengimosi pradinėms investicijoms iki investuotojo pasitraukimo. Be to, viešoji intervencija turi būti nukreipta į prekybos rinkos kūrimą. Reikėtų kiek įmanoma vengti valstybės investicijų, kuriomis kompensuojamos nesėkmės rinkoje, kad sprendimai dėl investicijų būtų grindžiami tik rinkos dėsniais ir priimami bendradarbiaujant su privačiuoju sektoriumi. Komisija ir valstybės narės turi bendradarbiauti siekdamos šio tikslo.

3. DAUGIAU MVĮ SKOLŲ FINANSAVIMO

Europos bankai ir garantijų bendrovės turi patirties finansuojant vėlesnius bendrovių vystymosi etapus. Reikia pasinaudoti šia patirtimi užtikrinant ekonomikos augimą ir užimtumą. Įvedus naujuosius reikalavimus bankų kapitalui („Basel II“), bankai daugiau dėmesio skiria poreikiui išsamiai vertinti jų klientų patiriamą riziką. Aplinka pasikeitė taip, kad Europos MVĮ dabar privalo glaudžiai ir nuolat bendrauti su finansų institucijomis. Komisija toliau remia šį dialogą.

Veiksminga konkurencija finansų rinkose sudaro galimybę lengviau pasinaudoti finansavimu sumažinant išlaidas kapitalui. Komisija pradėjo finansinių paslaugų sektoriaus tyrimą ir siekia išsiaiškinti, ar šiose rinkose veikia konkurencija. Šiais veiksmais papildomos Komisijos iniciatyvos šalinti teisines kliūtis bendrai rinkai.

Valstybių narių prašoma įgyvendinti gerą praktiką garantijų teikimo srityje, kad būtų skatinama imti bankų paskolas pagal visas ES valstybės pagalbos taisykles. Visų pirma, garantijos turi būti naudojamos siekiant padėti pažangioms MVĮ finansuoti mokslinius tyrimus ir naujoves (įskaitant ir ekologiškąsias naujoves) bei verslo perdavimui. Paskolų garantijos mažina bankų riziką, o dalinės teisingai suteiktos valstybės garantijos gali daryti didelį poveikį paskolų MVĮ dydžiui. Garantijos taip pat gali būti skirtos apsisaugoti nuo rinkos svyravimų taip padedant išlaikyti bankų paskolų lygį esant nepalankiai ekonominei padėčiai.

Valstybių narių taip pat prašoma užtikrinti, kad nacionaliniais teisės aktais būtų sudarytos palankesnės galimybės gauti mažas paskolas (paskolos iki 25 000 eurų). Tokios paskolos yra svarbi priemonė skatinti verslo iniciatyvas (ypač moterų ir mažumų) pradedant savarankišką veiklą ar kuriant mikro įmones. Šia priemone sudaromos palankios sąlygos ne tik konkurencingumui ir verslumui, bet ir socialinei įtraukčiai.

Įvairiais veiklos etapais MVĮ gali susidurti su konkrečiais finansavimo poreikiais, pavyzdžiui, konsoliduojant balansą arba kai reikia finansuoti veiklos perdavimą. Sutvirtinamaisiais finansais (paskolų ir nuosavo kapitalo derinys) sudaroma galimybė naujoviškai spręsti tokias problemas. Pavyzdžiui, taikant sutvirtinamąsias priemones galima išvengti nuosavybės silpninimo ir tuo pat metu daryti teigiamą įtaką augimo finansavimui; jomis galima konsoliduoti balansą siekiant patenkinti bankų lūkesčius naujoje finansinėje aplinkoje; jas galima naudoti finansuojant verslo perdavimą (tai pats svarbiausias aspektas, nes numatoma, kad, verslininkams išeinant į pensiją, kasmet turėtų keistis daugiau kaip 600 000 MVĮ savininkai[8], o daugeliui veiklos perdavimo atvejų reikia visoms suinteresuotosioms šalims patrauklaus finansavimo).

Todėl valstybės narės turi skatinti skirtingų priemonių derinių rinkos plėtrą nepamiršdamos, kad tai nėra palankiomis sąlygomis suteiktos paskolos, kad labai svarbu neišstumti privataus finansavimo ir kad jos turi užtikrinti, jog vyriausybės programos būtų tvarios ir jomis nebūtų iškraipoma rinka. Komisija nustatys skirtingų priemonių derinių taikymo gerą praktiką.

Dialogas ir tinkama kapitalo sandara

Kapitalo, kurį sudaro per daug skolų ir per mažai nuosavo kapitalo, sandara yra įmonių

[8] Ekspertų grupės MVĮ perdavimo galutinė ataskaita, 2002 m. liepa.

rizikos veiksnys ir kliūtis investicijoms. Buvo pripažinta, kad mokestinės nuostatos, kuriomis skatinamas skolinimasis, o ne nepaskirstyto pelno ir naujo privataus kapitalo reinvesticijos, yra kliūtis konsoliduoti balansą. Komisija prašo valstybių narių įvertinti galimybes neutraliau apmokestinti įvairių formų finansavimą.

Siekiant skatinti bankų ir MVĮ dialogą, Komisijos „apvalusis stalas“ suteikia galimybę diskutuoti ir priimti bendrą nuomonę. Komisija ragina valstybes nares rengti tokius forumus nacionaliniu lygmeniu.

4. ES INDĖLIS Į MVĮ FINANSAVIMĄ

Pagrindinės ES priemonės, skirtos verslumui bei naujovėms skatinti ir MVĮ naudojimuisi finansavimu gerinti, yra struktūrinių fondų *Konkurencingumo ir naujovių pagrindų programa (CIP)* ir *Bendros Europos lėšos mažosioms ir vidutinėms įmonėms (JEREMIE)*. Į *Septintąją mokslinių tyrimų pagrindų programą* bus įtrauktos priemonės, skirtos padėti MVĮ tenkinti kai kuriuos su moksliniais tyrimais susijusius poreikius.

Naudodamasi finansinėmis priemonėmis CIP suteiks maždaug vieną milijardą eurų, kuriais tikimasi mobilizuoti apie 30 mlrd. eurų iš MVĮ skirtų naujų finansavimo šaltinių. Naująja programa bus suteikta lankstumo rizikos kapitalo investicijoms, kad jas būtų galima naudoti su verslo angelais susijusiems antriniams fondams remti. Tuo pat metu ja bus teikiama parama bankams sugrupuoti ir išparduoti paskolų portfelius MVĮ, taip liberalizuojant skolinimosi gebėjimus. CIP bus skatinama diegti aplinkosaugines technologijas visų pirma bendrai investuojant į rizikos kapitalo fondus, kurie teikia bendrovėms privatų kapitalą investicijoms į ekologiškas naujoves. Ja taip pat numatyta teikti garantijas skoloms finansuoti, sutvirtinamiesiems finansams ir MVĮ skirtoms mažosioms paskoloms. Tikimasi, kad šiomis priemonėmis 2007–2013 m. pasinaudos 350 000 – 400 000 MVĮ.

JEREMIE iniciatyva bus derinami Europos regioninės plėtros fondo asignavimai su paskolų kapitalu ir kitais finansavimo šaltiniais, siekiant remti pažangių mikro, mažų ir vidutinių įmonių kūrimą ir plėtrą, kaip ES regioninės politikos dalį. Ja taip pat bus remiamas technologijų perdavimas ir verslo, universitetų bei mokslinių tyrimų centrų ryšiai ir bus gerinamos sąlygos gauti mažąsias paskolas, skirtas toms bendrovėms, kurios neturi galimybės pasinaudoti komercinėmis paskolomis. Finansavimas JEREMIE nustatytomis priemonėmis taip pat gali būti derinamas su parama verslui ir su struktūrinių fondų finansuojamomis institucijų stiprinimo priemonėmis.

Septintąja mokslinių tyrimų pagrindų programa (2007–2013 m.) bus remiamos pagrindinės mokslinių tyrimų sritys, kuriose didinamas Europos naujovių ir konkurencingumo potencialas. MVĮ galimybės yra nustatytos programose *Bendradarbiavimas* ir *Pajėgumai*. *Rizikos pasidalijimo finansine priemone* Bendrijos paskoloms, skirtoms investicijoms į mokslinius tyrimus, bus skiriama daugiau lėšų ir suteikiama galimybė prisiimti daugiau rizikos.

Įgyvendindama finansines priemones ir vykdydama JEREMIE programą Komisija glaudžiai bendradarbiaus su Europos Investicijų Banku (EIB) ir Europos investicijų fondu (EIF). 2007–2013 m. iš savų išteklių EIB suteiks 1 mlrd. eurų rizikos kapitalo mandatą EIF. Siekdama visiškai išnaudoti potencialą, Komisija ragina valstybes nares didinti rizikos kapitalui skiriamus fondus veiksmingai taikant JEREMIE programą regioniniu lygiu.

Skatindama finansuoti rengimąsi pradinėms investicijoms ir pradines investicijas, Komisija taip pat rems Komisijos finansuojamos veiklos, pvz., *Europe INNOVA* bei *PRO-INNO Europe*, ir tokių tinklų kaip *Europos verslo angelų tinklas (EBAN)*, bendradarbiavimą. Reikėtų kaip įmanoma plačiau naudotis valstybių narių, Komisijos ar nevyriausybinių subjektų sukaupta gera praktika.

Šiuo metu Komisija tikslina valstybės pagalbos rizikos kapitalui taisykles, suteiksiančias valstybėms narėms papildomo lankstumo, visų pirma numatant aukštesnes ribas ir galimybę teikti tolesnes investicijas. Be to, šiuo metu tikslinamos valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, plėtrai ir naujovėms taisyklės, įskaitant jaunų pažangių bendrovių tiesioginio ir per paramos mechanizmą teikiamo rėmimo taisykles.

Mokestinių kliūčių rizikos kapitalo fondų investicijoms klausimu Komisija suburs ekspertų grupę, kuri turės nustatyti dvigubo apmokestinimo atvejus ir nustatyti būdus, kaip juos pašalinti. Komisija taip pat dirba siekdama pašalinti mokestines kliūtis, kurias bendrovės patiria investuodamos užsienyje.

Numatant ilgalaikes MVĮ galimybių naudotis finansavimu politikos kryptis, reikalingas kiekybiškai įvertinamais rezultatais grindžiamas politikos vertinimas. Remiantis patikslintais duomenimis, lengviau vertinti politikos kryptis bei jų rezultatus ES ir nacionaliniu lygmeniu. Tai labai svarbu renkantis geriausius metodus, vengiant biurokratizmo, kuriant stipresnę kapitalo kultūrą ir didinant turto judumą. Komisija mato, kad svarbu turėti patikimus duomenis apie MVĮ finansavimą ir naudotis tokiais duomenimis stebint naujos finansinės aplinkos poveikį MVĮ naudojimuisi finansavimu bei užtikrinant šio komunikato tęstinumą.

ES finansinių priemonių teikiamos paramos sėkmės pavyzdys

Lustinių kortelių srityje dirbanti 1991 m. įsteigta bendrovė 1995 m. gavo verslo angelo paramą. Kadangi bendrovė jau buvo baigusi steigimosi etapą, 1999 m. ji gavo rizikos kapitalo finansavimą iš žinomo rizikos kapitalo fondo, kurį remia Bendrija.

Rizikos kapitalo fondas savo dalį pardavė 2004 m. gruodžio mėn. ir gavo daugiau nei 18 kartų didesnę sumą, nei ta, kurią investavo. Laisvas kapitalas gali būti grąžintas į turimą bendrą investicijų fondą.

Bendrovė dabar yra pirmaujanti nepriklausoma puslaidininkių rinkos technologijų ir jų dalių tiekėja bei visame pasaulyje teikia logistikos paslaugas.

5. GERESNIS VALDYMAS NACIONALINIU LYGIU

Nepaisant kokybiškos finansinės aplinkos daugelyje valstybių narių, kai kuriose valstybėse narėse MVĮ sunkiai pavyksta naudotis skolos finansavimu ir rizikos kapitalu. Remiantis konkrečiais pirmiau išvardytais pasiūlymais, abipusis mokymasis yra labai svarbus siekiant padėti valstybėms narėms tobulinti finansų sistemų veikimą. Mikroekonominės sąlygos, pvz., darbo rinkos suvaržymai, gal daryti įtakos investicijų grąžai. Todėl Komisija pritaria valstybių narių įsipareigojimui įgyvendinti reformas, nustatytas Lisabonos nacionalinių reformų programose.

MVĮ kenčia nuo neaiškių bankroto įstatymų, lėtos teismų sistemos ir silpnų kreditorių teisių. Todėl valstybės narės raginamos tobulinti teisinę sistemą ir teismų procesus, susijusius su

kapitalo rinkomis, ir toliau dėti pastangas mažinant biurokratizmą ir gerinant MVĮ veiklos reglamentavimo aplinką. Visų pirma naujosios valstybės narės turi galimybę greitai pagerinti finansines sistemas pritaikydamos bendrą gerą praktiką.

Valstybės narės raginamos ištirti sistemas, užtikrinančias mokestinę ir socialinių mokesčių naudą verslininkams, darbuotojams ir investuotojams į pažangias MVĮ pagal visas ES valstybės pagalbos taisykles. Tačiau labai svarbu tokias paskatas tinkamai subalansuoti, kad jomis nebūtų sukurtos kliūtys (pvz., staigus poreikis mokėti daug didesnius socialinius mokesčius), trukdančios mažoms įmonėms išaugti į vidutines ar dideles įmones.

Kadangi investicijos, ypač rizikos kapitalo, yra ilgalaikės, valstybės narės turi nustatyti stabilias politikos kryptis ir taip suteikti tikrumo investuotojams. Tai mažina trumpalaikių politikos priemonių veiksmingumą ir reikalauja ilgalaikių sprendimų.

Valstybės narės ir rizikos kapitalo pramonė turi dirbti ir stengtis didinti šios finansavimo rūšies patrauklumą instituciniams investuotojams. Tinkamą grąžą žadančios rizikos kapitalo investicijos gali labai tikti pensijų fondų ir draudimo kompanijų ilgalaikėms strategijoms. Valstybės narės neturėtų sudaryti kliūčių instituciniams investuotojams įvairinti jų investicijų portfelį įtraukiant rizikos kapitalo investicijas. Nacionaliniu lygiu įgyvendinant *Profesinių pensijų direktyvą* ir „apsukraus žmogaus taisyklę“ turi būti suteikta galimybė profesinės pensijos fondams priimti profesionalų sprendimą, kiek rizikos kapitalo investuoti. Žengus šį žingsnį ir nustačius likusias kliūtis būtų lengviau pasinaudoti bendros rinkos teikiama nauda.

Palankesnės sąlygos užsienyje investuoti rizikos kapitalą

Bendroje rinkoje profesionalūs rizikos kapitalo valdytojai turėtų turėti galimybę didinti kapitalą ir investuoti užsienyje nepatirdami nepalankaus mokesčių režimo ar nesusidurdami su sunkia biurokratine našta. Šiuo metu ES to dar nėra. Kadangi 25 valstybėse narėse galioja skirtingos taisyklės, didinti rizikos kapitalo fondus ir investuoti užsienyje yra sudėtinga ir brangu. Todėl Europos rizikos kapitalo rinkos yra susiskaidžiusios, o galimybe augti gali būti nepasinaudota.

Reikia žengti konkrečius ir pragmatiškus žingsnius, kad būtų galima įveikti teisines, reglamentavimo ir mokestines kliūtis, kurios riboja rizikos kapitalo investicijas užsienyje.

Pastangos, kad pagal nacionalinę teisę veikiantys rizikos kapitalo fondai būtų pripažinti visoje ES, iki šiol sulaukė nedidelės sėkmės. Pramonės ekspertų grupė netrukus pateiks ataskaitą apie teisines ir reglamentavimo kliūtis, trukdančias rizikos kapitalo fondų valdytojams mažiausiomis sąnaudomis patekti į rinką.

Valstybės narės taip pat turi spręsti šį klausimą. Šiuo tikslu Komisija kvies valstybių narių atstovus aptarti tolesnius žingsnius.

Kalbant apie investicijų paklausą, Europos verslininkai labai dažnai nesuvokia arba nesidomi investuotojų problemomis. Todėl jie nesugeba potencialiems investuotojams įtikinamai pristatyti savo projektų. Profesionaliai parengtomis pasirengimo investicijoms programomis galima parengti verslininkus, kad jie suvoktų skirtingų finansavimo būdų naudą bei apribojimus ir kad galėtų kuo geriau pristatyti savo projektus. Valstybės narės raginamos bendradarbiaujant su vietos organizacijomis, pvz., investuotojų tinklais ir visiems naudingos patirties turinčiais patarėjais įgyvendinti tokias pasirengimo investicijoms programas.

Palaikydama valstybes nares, Komisija rengs keitimosi patirtimi, finansų institucijų ir MVĮ apvaliojo stalo diskusijas, organizuos ekspertų grupes, kuriose bus dalinamasi geriausia praktika, rengs ataskaitas ir tyrimus. Atlikdama šiuos darbus, didžiausią dėmesį ji skirs rizikos kapitalo bendrai rinkai.

6. IŠVADOS

Geresnės galimybės naudotis skolų finansavimu ir privataus kapitalo finansavimu padėtų visoms MVĮ realizuoti potencialą. Šiame komunikate apibrėžtos politikos kryptys suteikia tvirtą pagrindą gerinti šias sąlygas ir taip užtikrinti augimą bei sukurti daugiau darbo vietų. Visų pirma, jei nebus finansavimo pažangioms ir augančioms bendrovėms, ES negalės pasiekti ambicingų ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo tikslų.

Lisabonos partnerystė suteikia pagrindą valstybėms narėms gerinti MVĮ naudojimosi finansavimu sąlygas, ypač nustatydama ir taikydama gerą praktiką.

Dabar svarbiausia visa tai įgyvendinti, o Komisija stebės MVĮ finansavimo pažangą ir 2009 m. parengs pirmąją ataskaitą, kurią įtrauks į ataskaitą apie atnaujintos Lisabonos strategijos pažangą.

Kad ekonomika augtų ir būtų sukurta daugiau darbo vietų, Europai reikia:

1. Spartesnio augimo, kurį lemtų rizikos kapitalo investicijos. Šiuo tikslu Komisija:

(1) kurs *rizikos kapitalo fondų bendrą rinką*, kuri suteiks galimybę investuoti užsienyje be nereikalingos biurokratijos,

(2) *skatins investuotojų bendradarbiavimą pradinių investicijų srityje, ypatingą dėmesį skirdama verslo angelams*, nustatydama ir skleisdama gerą praktiką,

(3) įvairiais būdais įgyvendindama Bendrijos priemones (CIP priemones, JEREMIE), *kurs palankesnes sąlygas atsirasti* didesnėmis investicijomis užsiimantiems *profesionalesniems* rizikos kapitalo fondams.

Bendrijos institucijos ir valstybės narės turi sukurti sąlygas, sudarančias galimybę iki 2013 m. tvariai patrigubinti rizikos kapitalo fondų investicijas bendrovių pradiniu ir steigimosi etapais.

2. Daugiau bankų finansuojamų naujovių. Šiuo tikslu Komisija:

(4) rengs *bankų ir MVĮ apvaliojo stalo diskusijas*, skirtas aptarti esamą padėtį ir pasiūlyti būdus, kaip pagerinti ilgalaikių santykių su bankais perspektyvas,

(5) naudos Bendrijos priemones *įtakai* pažangioms MVĮ skirtoms *skolinimosi programoms daryti*,

(6) prašys ekspertų įvertinti *mokesčių mažinimo sistemų privalumus* jaunoms pažangioms bendrovėms.

3. Geresnio valdymo. Šiuo tikslu Komisija:

(7)	kvies partnerius įgyvendinti *geriausią praktiką, naudojant viešuosius fondus* rizikos kapitalo investicijoms,
(8)	kurs priemones ir rodiklius, skirtus *vertinti politikos poveikį MVĮ finansavimui visoje Europoje,*
(9)	*pasirengimo investicijoms programose* nustatys ir skleis gerą praktiką.